

שבכך נגרם להן חיוב כרת, שאין מוחלים שבת כדי לפטור אדם מחיוב כרת (מנחת חינוך שם). ויש סוברים, שלדעה זו שעשיית פסח שני מתקנת את הראשון, נשים שהזידו בראשון חייבות בפסח שני כדי לפטור את עצמן מכרת, ומביאות פסח שני אף אם חל בשבת (גר"פ פערלא על ספר המצוות לרס"ג עונש ב).

**קֶטֶן שֶׁהִגְדִּיל בֵּין שְׁנֵי פֶסָחִים**, ולא שחטו עליו פסח ראשון, שאילו היו שוחטים עליו פסח ראשון, נפטר מפסח שני (רמב"ם קרבן פסח ה, ז), שבפירוש ריבתה תורה שניתן למנות קטן לקרבן פסח ולשחוט עליו את הקרבן (מהר"י קורקוס שם. וראה חסד לאברהם שם, וקונטרסי שיעורים [לר"י גוסטמאן] נדרים כד, היכן ריבתה תורה), והוא הדין במי שהקריבו עליו פסח ראשון כשהיה חרש או שוטה ונתפקח, משום שמי שהוקרב עבורו פסח ראשון אינו מתחייב בפסח שני, למרות שלא קיים מצוה בפסח ראשון, וחרש שוטה וקטן לא הופקעו אלא מחיוב המצוות וקיומן, אך לא מעצם המצוה, ולכן ניתן להקריב עבורם קרבן פסח (ח' רבינו חיים הלוי שם, ועוד כתב שם, שלענין קרבן פסח החש"ו אף מקיימים את המצוה בפסח שהוקרב עבורם, ראה שם לביאור הענין).

**חַיִּיב לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנִי**, ואם לא עשה את השני במזיד, חייב כרת, לדעת רבי שחייב כרת גם כשהזיד באחד מהם (מנחת חינוך מצוה שפ אות ו). ויש שכתבו, שלדעת הסוברים שמי שהיה טמא או בדרך רחוקה בראשון פטורים מכרת אף אם הזידו בשני משום שלא חלה עליהם כלל חובת פסח ב"ד בניסן (דעת הרמב"ם קרבן פסח ה, ב, המובאת לעיל צב, ב ד"ה שאלו), הוא הדין בגר שהתגייר ובקטן שהגדיל בין שני פסחים, והזידו ולא הקריבו פסח שני, שפטורים מכרת, שהרי לא חלה עליהם כלל חובת פסח ב"ד בניסן (שערי יושר א, יב; אבי עזרי קרבן פסח ה, ג).

**רְבִי נֶתַן סָכַר וְכו' תְּקוּנֵי לְרֵאשׁוֹן לֹא מִתְקִין לֵיהּ**, שאפילו אם עשה את השני אינו נפטר מהכרת, כיון שהיה מזיד בראשון (רש"י, וראה רדב"ז ח, נד, שגם לסוברים [לעיל ד"ה חייב] שלדעת רבי נפטר מכרת באופן זה, לרבי נתן חייב). ויש סוברים, שדוקא אם לא הקריב את השני, אפילו בשוגג או באונס, אינו נפטר מכרת, כיון שבפועל לא הקריב את הקרבן, ולא תיקן את מה שעיוות [בניגוד לדעת רבי חנניא בן עקיבא, שבעצם מה שנתנה התורה אפשרות להקרב פסח שני, נכלל פטור מהכרת כל זמן שלא יזיד בשני], אבל אם הקריב בפועל פסח שני, תיקן ונפטר מכרת (ע"פ ברכת אברהם [לר"א בן הרמב"ם] ד, הובא בכסף משנה קרבן פסח ה, ב).

**וּשְׁלֹשֶׁת מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ וְכו' אִי נִמְי קָרְבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמוֹעֲדוֹ בְּשְׁנֵי וְכו'.** ונמצא שיש מחלוקת נוספת ביניהם, שלדעת רבי ורבי חנניא בן עקיבא ש'במועדו' היינו פסח שני, נמצא שפסח שני דוחה את השבת, שהרי את הדין שפסח דוחה שבת דרשו בגזירה שוה ממה שנאמר 'במועדו' בפסח ובתמיד (ראה גמ' לעיל (סו, א)), אך לדעת רבי נתן ש'במועדו' נאמר רק על פסח ראשון, אין פסח שני דוחה שבת (ראה רש"י להלן צה, ב ד"ה דוחה וצ"ח לקמן קכ, א בדעתו; וראה עוד רמב"ם קרבן פסח ה, א ובאבי עזרי שם בדעתו). ויש סוברים, שגם לדעת רבי נתן פסח שני דוחה שבת, אלא שהוא לומד זאת ממקור אחר (תוס' יומא נא, א-ב ד"ה דוחה).

**לֵמָּה נֶאֱמַר בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה, לְפֻטְרוֹ מִן הַכֶּרֶת, וּכְמֵאֵן דְּאָמַר הַוָּרְצָה**, שאילו היתה הברייתא סוברת שאם זרק לא הורצה, היה לה לומר שנאמר 'בדרך רחוקה' כדי ללמד דין זה שאם זרק לא הורצה. וכמו כן, יכול היה רב נחמן להביא ראיה לשיטתו מהמשנה לעיל (צב, ב) האומרת כעין דברי הברייתא, שנאמר 'בדרך רחוקה' כדי לפוטרו מהכרת, ולא אמרה שנאמר דרך רחוקה ללמד שאם זרק לא הורצה (ראה רש"י כאן ולעיל צב, ב ד"ה משנה, וד"ה ור' נחמן). ויש שכתבו, שמהמשנה אין להוכיח כן, שיש לומר שנקטה לפוטרו מן הכרת אגב מה שכתוב בסיפא 'ואלו חייבין בהכרת' (תוס' ד"ה דאי), שנכלל בסיפא שאם הזיד בראשון, אין הפסח השני מתקן את הראשון, ונשאר בחיוב הכרת [וכדעת רבי להלן בסמוך] (ראה כתוב שם [לראב"ד], וראה שם חידוש נוסף במשנה לענין אונן). ועוד, שהמשנה שנקטה בלשון רבים 'שאלו פטורים מהכרת', כוללת בכך גם טמא וגם מי שהיה בדרך רחוקה, ונקטה את לשון הכתוב שאלו פטורים מ'הכרת', אך מהברייתא שנקטה בלשון יחיד 'לפוטרו מן הכרת', והיינו מי שהיה בדרך רחוקה, משמע שבאה לחדש חידוש מיוחד כלפי, שפטור מכרת למרות שהיה יכול לעשות את הפסח על ידי אחרים, שאם זרק הורצה (בעל המאור).

**הַקְדָּמָה.** סוגייתנו דנה על האופן שבו מתחייבים כרת על אי הקרבת הפסח. באופנים של 'שוגג ואנוס' שיובאו בסוגיא, נחלקו ראשונים, האם נכללו גם טמא ומי שהיה בדרך רחוקה (ראה ביאורנו לעיל צב, ב ד"ה שאלו).

**חַיִּיב כָּרַת עַל הָרֵאשׁוֹן וְחַיִּיב כָּרַת עַל הַשְּׁנִי דְּבָרֵי רַבִּי**, שאם לא עשה את שני הפסחים, די בכך שהיה מזיד באחד מהם כדי להתחייב כרת (רש"י, ע"פ גמ' להלן ע"ב), והוא הדין שאם לא עשה את הפסח הראשון במזיד, אף שעשה את השני, כבר התחייב כרת על הראשון ועשיית השני אינו פוטרנו מהכרת (צל"ח ומנחת חינוך מצוה שפ אות ה, ע"פ דברי רש"י להלן בדעת רבי נתן [וראה בצ"ח שדן למה רש"י כאן והגמ' להלן ע"ב לא דיברו על האופן הזה]; סהמ"צ לרמב"ם עשה נז).

ויש סוברים, שלדעת רבי, אם עשה את השני נפטר מהכרת (רמב"ם קרבן פסח ה, ב. וראה מעשה ניסים [לר"א בן הרמב"ם] ז, ורדב"ז ח, נד, שכתבו שחזר בו מדבריו בספר המצוות ה"ל; וראה עוד ברדב"ז שם שבדברי רש"י בסוגיא יש משמעות לשני הצדדים), שאף שלדעת רבי פסח שני נחשב 'רגל בפני עצמו' (כמבואר להלן בגמ'), אך עיקרו בא לתקן את הראשון ולפטור מכרת את מי שלא הקריב בראשון (רדב"ז שם), שחיוב הכרת נאמר במי שמבטל גם את מצוות פסח ראשון וגם את מצוות פסח שני, אך כל שלא ביטל אחד מהם אינו חייב כרת [הגם שאלו הן שתי מצוות חלוקות, שהשני רגל בפני עצמו] (אבי עזרי שם, ג).

ולדעה זו, גם נשים שבפסח ראשון חובה ובפסח שני רשות [לסוברים כן (לעיל צא, ב, וכן פסק הרמב"ם קרבן פסח שם)], אם הזידו בראשון ועשו בשני נפטרו מהכרת, שהרי נתנה להם התורה רשות להקריב ולתקן את הראשון (מנחת חינוך שם), ועוד, שלא יתכן שדין הנשים יהא חמור מדין האנשים (אור שמח קרבן פסח ה, ז). אך אין שוחטים את הפסח שלהן בשבת, כיון שהוא קרבן רשות [אלא אם כן ימנו עמן על הקרבן גם אנשים] (כמבואר לעיל צא, א), למרות